

Κομπίνα 2.84
ΚΡΗΤΙΚΑ

παροδίου

Im. Kermim

Stavros, Laroudain

ΧΑΡΙΣ 1876

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

— ΧΑΝΙΩΝ —

193369

Χρονολ. Είσαγ.

Ειδικότης Περι Καύσης Φύλλων

Αριθ. 889.59 / 172Α

ΓΡΑΦΟΥΔΙΟΝ

ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

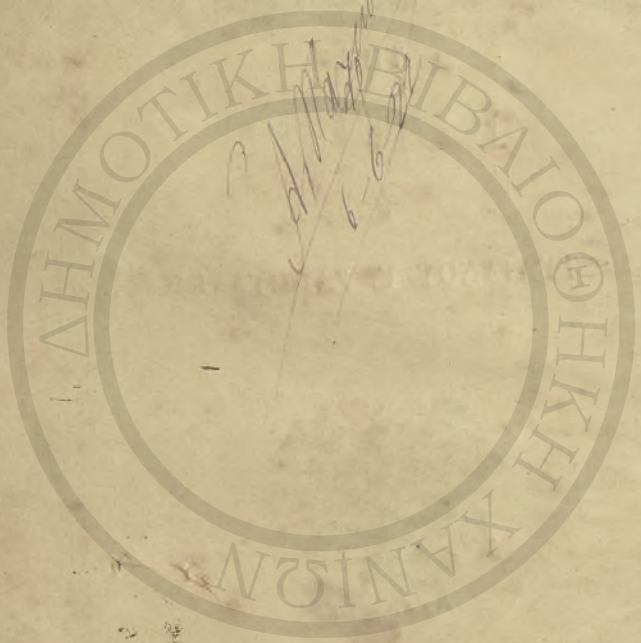
ὁπό

ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ Γ. ΖΑΝΟΥΔΑΚΗ

ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ Τῆ 3 Ἰανουαρίου 1876.

ΑΙΔΕΣΙΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΚΡΗΤΙΚΗ 284

ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΝ

ΤΗΣ

ΚΡΗΤΗΣ

ὑπὸ

ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ Γ. ΖΑΝΟΥΔΑΚΗ

*XL
VI
XXI*

ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ Τῆ 3 Ἰανουαρίου 1876.

ΑΙΘΟΥΣΑ

ΘΗΚΗ

ΚΛΑΔΟΣ

ΣΗΡΑ

ΑΡΙΘ. ΤΑΞΙΝ.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΧΑΝΙΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τὴν ἀνοιξὶν εἶναι καλὰ ποῦ εὐγαίνει τὸ λουλουδί,
ἀκούσατε νὰ σᾶς εἰπῶ τῆς Κρήτης τὸ τραγοῦδι.
Τραγοῦδι νὰ τὸ μάθετε καὶ νὰ τὸ τραγουδήτε,
ταῖς χώραις τῆς πατρίδος μας, ὅλοι νὰ ταῖς θω-
ρῆτε.

Καὶ γὼ ποῦ εἶμαι Κρητικὸς δὲν ἀγαπῶ τὸ λουσο, 5
ὅμως τὴν Κρήτην νὰ παινοῦν ἐπιθυμῶ ν' ἀκούσω.
Τὴν θέσιν τῆς τὴν θαυμαστὴν, τὰ εἰσοδήματά τῆς,
καὶ τὰ νερὰ τῆς τὰ λαμπρὰ τὰ προτερήματά τῆς.
Τὰ εὐμορφά τῆς τὰ χωρὶά τὰ ὑποστατικά τῆς,
ταῖς χώραις τῆς ταῖς εὐμορφαῖς καὶ ἔξω τὰ το- 10
παλοῦν τῆς.

Τρομάζει ἄνθρωπος νὰ δῇ τὴν ὠραιότητά τῆς,
τὴν καλλονὴν τῆς τὴν πολλὴν καὶ τὴν γλυκύτη-
τά τῆς.

Ἐπερβολὴν δὲν ἀγαπῶ καὶ ψεύματα ν' ἀκούσω,
Νησι δὲν εἶναι σὰν αὐτὸ πλὴν εὐμορφῆ καὶ πλοῦσο.
Καὶ τὰ παινέματα αὐτὰ θεὸς νὰ τὰ ἀποδείξω, 15
καὶ ὅλαις ταῖς χάραϊς τοῦ νησιοῦ ἐγὼ θεὸς νὰ ταῖς
δείξω.

Μὲ ὄλην τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν φιλοτιμίαν,
θὰ ἱστορήσω καὶ θὰ πῶ τὴν κάθε ἐπαρχίαν.

20 Δὲν εἰμπορῶ ταῖς χάραις τῆς ὄλαις νὰ παραστήτω,
ταῖς πλέον μεγαλείτεραις ὅμως θὰ στιχουργήσω.
Καὶ μὲ τὸν νοῦν μου τὸν μικρὸν μὲ τὴν ἀμάθειάν μου.
μὲ τσ' ἀνορθογραφίαις μου καὶ μὲ τὰ σφάλμα-
τά μου.

25 Μὲ τὴν κακὴν μου σύνταξιν ὅμως θ' ἀποφασίσω,
νὰ πάρω ὄλαις τσ' ἔνδροπαῖς διὰ νὰ στιχουργήσω.
Οἱ στίχοί μου ναι κρητικοὶ κ' ἢ φράσις ἢ ἰδίᾳ,
δὲν ξεύρω γράμματα πολλὰ χωρὶς ἀμφιβολία.
Συμπάθλο πρῶτον σὰς ζητῶ κ' ἔπειτα θεὸν ἄρχισω,
πρὸς χάριν τῆς παρίδος μου νὰ τὴν εὐχαριστήσω.
30 Καὶ σεῖς οἱ πατριῶταί μου μὴ μὲ κατηγορεῖτε,
τὰ σφάλματά μου τὰ πολλὰ θὰ μοῦ τὰ συγχω-
ρῆτε.

ΠΕΡΙ ΣΕΛΙΝΟΥ

Θ' ἀρχίσω ἀπὸ τὰ Σέλινον ὠραία ἐπαρχία,
ἀέρα ἔχει καθαρὸν γλυκὰ νερά καὶ κρῦα.
Βρῦσι σὲ κάθε του χωριῶ θέλει σὲ ἀπαντήσῃ,
καὶ ἂν σοῦ γουστάρῃ γιὰ νὰ πιῆς θὰ σὲ εὐχαρι-
στήσῃ.

35 Ὑγίαν χαίρει ὁ λαὸς ποῦναι κατοικημένος,
κ' ἀπὸ τὰ προϊόντα του εἶν εὐχαριστημένος.
Ἔχει τὰ ἐλαιόδενδρα τὰ πρῶτα εἰς τὴν Κρήτην,
κ' εἰς τὴν βεδέμα τὰ θωρεῖ ὁ ἄνθρωπος καὶ φρίτ-
τει.

40 Κ' εἰς εἰς τὸν Μάιον φαίνονται φορτωμέναις,
καὶ αἱ κανοφοργαῖς κ' αἱ κάλλιαι εἶν ἀνακατωμέναις.

Κ' ὄσαις ἐλαίαις μαζευθοῦν τὴν ἐποχὴν ἐκείνη,
τὸ λάδι τὸ σουρόνουνε εὐθὺς εἰς τὸ κοφίνι.

Τὸ ἕνα ἐλαιόδενδρο τρία καντάρια θγάνει,
λάδι τὸ πλεόν καθαρὸν ἢ Κάδανο τὸ κάνει.

Εἰν' ἕνα ἐλαιόδενδρο τὸ λέν Σαρανταρίτη, 45
ποῦ λέν πῶς δὲν εὐρίσκεταιι μὲς στὸ νησί στὴ Κρήτη.

Σαρανταρίτη τὸν καλοῦν καὶ ἔτσι τὸ τιμῆσαν,
λάδι σαράντα μίστατα ἔβγαλαν κ' ἔμετρησαν.

Καὶ ἔκτοτε τοῦ ἔμεινεν αὐτ' ἡ ὀνομασία,
εἰξεύρω τὸ δενδρὸ αὐτὸ καλὸ τῆ ἀληθεία. 50

Ἄν λάδι ἔβγαλε πολὺ τόσον ὅμως δὲν ξεύρω,
καὶ οὔτε δὲν ἐζήτησα μαρτύρους νὰ σὰς εὔρω.

Ἔχει δενδρὰ ὅμως πολλὰ ὡς δεκοκτὼ μιστάτων,
ἀπὸ τὰ τρία λίγα εἶν νὰ θγάξουν παρακάτω.

Ἐκτὸς τὰ ἐλαιόδενδρα ἔχει κερὶ καὶ μέλι, 55
τυρὶ τὸ πλεόν καὶ ἀκουστὸ ποῦ σ' ἄλλα μέρη στέλλει.

Μετὰξι καὶ ἀμύγδαλα καὶ ἀμουσκλοσταφίδα,
ἀπίδια νὰ ξεραίνουνε ἀλλοῦ ποθὲς δὲν εἶδα.

Κάστανο θγάξουν ἀρκετὸν κ' ὁ τόπος ὀφελεῖται,
στὴν γεωργίαν ὁ λαὸς πολὺ ἐπιμελεῖται. 60

Ὁ τόπος εἶναι ὀρεινὸς χαίρει πολλὴν ὑγείαν,
στὴν Κάδανον εὐρίσκεταιι ἡ Καίμακαμία.

Στὴν Κάδαγον μαζεύονται καὶ γίνεται παζάρι,
κάθε παρασκευὴ ἐκεῖ πηγαῖν ὅστις γουστάρει.

Κι' ἄλλοι πηγαίνουν καὶ πωλοῦν τὰ εἰσοδήματά τους, 65
καὶ ἄλλοι ἐπαγγέλονται τὰ ἐπαγγέλματά τους.

Ἔχει πολλὴν ὠφέλειαν ἐκεῖνο τὸ παζάρι,
διότι εὐρίσκει ὁ καθεὶς ὅ,τι θέλει νὰ πάρῃ

Ἔχουν τὴν παλαιόχωραν νσοκατοικημένην
εἰς τὸ περιθαλάσσιον τὴν ἔχουνε κτισμένην.

Καὶ κατοικοῦνε ἔμποροι καὶ ἔχουνε μαγαζία,
διὰ θαλάσσης ἔρχονται σ' αὐτὸ τὸ μέρος πλοῖα. 70

Κ' ἐπειδὴ εἶνε μακριὰ ἀπὸ τὴν πολιτείαν,
ἔχουν στὸ ἐλαιόλαδον μεγάλην εὐκολίαν.

75 Τὸ πάγουν στὴν Παλαιόχωραν καὶ βάζουντο στὰ
πλοῖα,
κ' ἐκεῖθεν δταν θέλουνε τὸ στέλλουν στὰ Χανία.
Ἐπάρχει καὶ τελώνιον καὶ ὑγειονομεῖον,
εὐχαριστοῦνται οἱ κάτοικοι κ' ὅλον τὸ ἐπαρχεῖον.

ΠΕΡΙ ΚΙΣΣΑΜΟΥ.

80 Ἡ Κίσσαμος ἢ Θαυμαστὴ εἶναι στὴν παραλία,
εἶναι μεγάλη κ' εὐμορφη κ' ὠραία ἐπαρχία.
Ἐχει χωρὶς εὐμορφη καὶ ὀρεινὰ ὀλίγα,
πολὺ εὐχαριστήθηκα μίαν φορὰν ποῦ πῆγα.
Ἐχει καὶ τὸ καστέλι της μέσα στὴν ἐπαρχία,
ἐκεῖ νε τὰ συμβούλια καὶ ἡ καίμακαμια,
85 Τὰ προϊόντα της πολλὰ λαϊόλαδον καὶ μέλι,
κάστανον ὅμως ἀρκετὸν στὰ ἔξω μέρη στέλλει.
Τ' ἀμπέλια της τὰ θαυμαστά τὰ πρῶτα εἰς τὴν
νῆσο.
τὴν καλλονὴν των δὲν πορῶ διὰ νὰ στιχουργήσω.
Εἶν' ἀρκετὰ καὶ θγαζουνε κρασί καὶ ὠφελοῦνται,
90 οἱ γεωργοὶ οἱ κάτοικοι πολὺ εὐχαριστοῦνται.
Πλησίον τοῦ καστέλιον ἔχουν μικρὸν λιμένα,
ἔχουσι καὶ τελώνειον καὶ ὑγειονόμον ἕνα.
Πλοῖα πηγαίνουν ἀπ' ἐκεῖ φορτώνουσι καὶ φεύγουν,
καὶ ὅλα τ' ἀναγκαῖά των πηγαίνουνε καὶ φέρνουν.
95 Ἐνα νητὶ εἶναι ἐκεῖ Γραμπούσα τ' ὀνομάζουν,
καὶ στρατιῶται κατοικοῦν πλοῖα μικρὰ ἀράζουν.
Στάρι κριθάρι καὶ ταγὴ εἰς τὰ Μεσόγια θγαίνει
στὰ μέρη της τὰ δυτικὰ ἢ πλέον παινεμένη.
Ἡ μεγαλείτερη τιμὴ σ' αὐτὸ τὸ ἐπαρχεῖον,
100 εἶν' πρώτη εἰς τὸ κάστανον εἶναι κ' εἰς τὸ κρασίον.

Αἱ Βουκολαῖς εἶν εὐμορφαις ἀπ' ὅλα τὰ χωρία,
πλαταίαν ἔχουν εὐμορφον κ' ὠραία καφενεῖα.
Τὴν ἐβδομάδα μιὰ φορά παρασκευὴν ἡμέραν,
ὁ κόσμος πάγει ἀπ' τὸ πρῶν καὶ κάμνει ὡς τὴν ἐ-
σπέραν.

Ἐὐμορφος πρεμαζέυεται καὶ γίνεται παζάρι,
ὁ κάθε εἰς πηγαίν' ἐκεῖ ὅ,τι θέλει νὰ πάρῃ.
Αὐτὴν ἢ συνθήεια εἶν' ὡς ἑκατὸν χρόνοι,
ὅπου παζάρι γίνεται κ' ἐπικρατεῖ ἀκόμη.

105

Ἐχω καὶ ἄλλα νὰ σᾶς πῶ τῆ Κίτσαμος ὠραία,
καὶ κάτι ἄλλα πράγματα εὐμορφα καὶ ἀρχαία.
Μὰ βλέπω καὶ δὲν εἶν καιρὸς τὸν λόγον νὰ ἀπλώνω,
καὶ τὸ βιβλίον μου αὐτὸ πολὺ τὸ μεγαλώνω.

110

ΠΕΡΙ ΑΛΙΚΙΑΝΟΥ.

Ὀλίγα ἔτη ἔγεινε ἡ καϊμακαμία,
καὶ ὀνοματ' Ἀλικιανοῦ ἀπὸ τὴν Κυθωνία.

Τὰ μέρη ποῦ ἐμάκρυναν λίγον ἀπ' τὰ Χανία,
ἔκαμαν εἰς τ' Ἀλικιανοῦ τὴν καϊμακαμία,
Διότ' ἐκεῖνο τὸ χωριὸν εἶν τὸ καλλήτερό της,
τὸ πλέον εὐμορφώτερον καὶ ὠραιώτερόν της.

115

Ἰγείαν χαίρει ὁ λαὸς σ' αὐτὴν τὴν ἐπαρχίαν,
θέρμη ὑπάρχει χαμηλὰ εἰς τὴν καϊμακαμίαν.
Γὸ κύριον εἰσόδημα π' αὐτὸς ὁ τόπος θγάνει,
εἶναι λεμόνι ἀρετὸν κ' ὠραῖον πορτοκάλι.

120

Δάδι καὶ μέλι καὶ τυρὶ ἀπ' ὅλα στολισμένη,
κ' ἀπὸ τὸ πορτοκάλι της εἶνε πλιὰ παινυμένη.

Τὰ μέρη της τὰ θρεινὰ χαίρουν πολλὴν ὑγείαν,
νερὰ στολιζοῦν θαυμαστὰ δλην τὴν ἐπαρχίαν.

125

Καὶ ἄλλα προτερήματα ἔχει ἡ ἐπαρχία,
ὅμως πολὺ δὲν ἀγαπῶ τὴν περιπτολογίαν.

ΠΕΡΙ ΧΑΝΙΩΝ.

Ἦ οὐρανὸς δοξάζωσε, ὦ σφαῖρα, εὐχαριστῶ σε
 130 ἂν ἔχης κ' ἄλλην καλλονὴν εἰς τὰ Χανιά τὴν
 δόσε.

Ποῖος μπορεῖ νὰ τὸ ἴδῃ νὰ μὴν τ' ὁμολογήσῃ,
 καὶ εἰς τὴν θέσιν τῶν Χανιῶν πῶς δὲν θ' ἀπορήσῃ.
 135 Στὸ κλίμα ἴτης τὸ καθαρὸν κ' εἰς τὰ νερά τὰ κρῦα,
 καὶ τὴν ὥραιαν ἐξοχὴν π' ἔχουσε τὰ Χανιά.

Ἡ πόλις εἶν' πρωτεύουσα καὶ εἶναι παινυμένη,
 κ' ἀπὸ λαὸν τὸν εὐγενῆ εἶναι κατοικημένη.
 Ἡ Γενικὴ Διοίκησις σ' τὴν πόλ' αὐτὴν ἐδρεύει,
 κατ' ἔτος καὶ προάγεται κατ' ἔτος προοδεύει.

Ἔχουν διοικητήρια, ἔχουν λαμπρὰ σχολεῖα,
 140 ἔχουν λιμένα εὐμορφον κ' ὥραιαν παραλία.
 Τῆς Κρήτης τ' ὠραιότερον ἔγειν ἐκεῖ σχολεῖον,
 εἰς θέσιν μίαν θαυμαστὴν κοντὰ στὸ ναυπηγεῖον.

Κ' ἀκόμη τ' ὠραιότερον εἶν' τὸ νοσοκομεῖον,
 κεῖνο ποῦ διευθύνεται ἀπὸ τὸ Δημαρχεῖον.
 145 Εἶναι τῶν ἀσθενῶν ἐλπίς καὶ τῶν πτωχῶν τὸ θάρρος,
 ἢ εὐχαρίστησις λαοῦ τοῦ Δημαρχεῖου θάρρος.

Νὰ περιγράψω δὲν πορῶ τὴν ἐξοχὴν Χανίων,
 τὴν εὐμορφον περιοχὴν τοσοῦτων τσιφλικιῶν.

Δημόσιον σ' τὴν ἐξοχὴν ἔκαμαν περιβόλι,
 150 ἴσ' τοσ' ἀνεπτύχθ' ὀγρήγωρα ποῦ τὸ θαυμάζουσι ὄλοι.
 Δένδρα ὠραῖα φύτευσαν καὶ ὄλα ἐγενῆσαν,
 καὶ ὄλα ἀνεπτύχθησαν καὶ δάσος ἐγενῆσαν.

Τὸ φύτευσαν κανονικὰ καὶ τόσον ἐστολίσθη,
 155 τρεῖς χρόνοι εἶν' ποῦ ἤρχισε καὶ ὄλον ἐγεμίσθη.

Τόσο μικρὸν διάστημα τόσο νὰ] τὸ προάξουν,
 οἱ ἴδιοι οἱ κηπουροὶ τοὺς πρέπει νὰ θαυμάσουν.

Δένδρα ὠραῖα φύτευσαν ὄλ' ἀπὸ τὴν Εὐρώπη,
 160 μὲ θαυμασμὸν περιπατοῦν ποκάτω οἱ ἀνθρώποι.

Ἐχουν εἰς τὴν περιοχὴν καὶ ἄλλα καμωμένα,
περβόλια καὶ τσιφλίκια κονάκια στολισμένα. 160.

Μὰ ὅσα ἔργα εὐμορφα κι' ἂν ἔχουν καμωμένα,
καιρὸν δὲν ἔχω νὰ τὰ πῶ ὅλα πὸ ἓνα ἓνα.
Μονάχα τὴν Κουκουναρὰ θεὸν νὰ σὰς ἱστορήσω,
τῶν Κρητικῶν περιβολίων πρῶτον θεὰ παραστήσω· 165

Δὲν εἶναι ἄλλο σὰν αὐτὸ οὔτε καὶ δὲν θεὰ γίνῃ,
περβόλι εὐμορφώτερον σ' τὴν Κρήτη δὲν ἀφίνει.
Κουκουναρὰ τὸ λέγουσι ἐκεῖνο τὸ περβόλι,
καὶ Εὐρωπαῖοι πήγασι καὶ τὸ θαυμάσαν ὅλοι.
Τόσον πολὺ κανονικὰ τὸ ἔχουν φυτευμένον,
μὲ πούλυδα καὶ μὲ δενδρὰ τὸ ἔχουν στολισμένον. 170

“Ὅπου ποτὲ δὲν ἤμπορεῖς γιὰ νὰ τὸ ψεγαδιάσης,
ἂν θέλῃς καὶ ἂν δὲν θεὸς ἐκεῖ θεὸν νὰ διασιεδάσης
Δὲν εἶν' κοντὰ εἰς τὰ Χανιά χωρίον νὰ μ' ἀρέσῃ,
καὶ μὲ ἀέρα καθαρὸν Χαλέπα τὴν ἐλέσει. 175

Τὸ κλίμα της εἶναι καλὸν κ' ὑγιεινὸν περίσκι,
κι' ὅλοι οἱ πλούσιοι τῶν Χανίων ἐκεῖ ἐκατοικῆσαν.
Ἰπάλληλοι καὶ βέηδες κι' ὅλα τὰ προξενεῖα,
ἐκεῖ ἐκατοικῆσαν μόνον διὰ ὑγείαν.

Καὶ ἄλλο κλίμα καθαρὸν εἶναι τὸ ἀκρωτήρι,
ποῦ νοσηλεύει ἀσθενῆ ξένο καὶ μουσαφίρι. 180
Τὸ κύριον εἰσόδημα εἶναι κερὶ καὶ μέλι,
ῥαῖον ἀγκουρόλαδον εὐρίσκει ὅστις θέλει.

Δὲν ξεύρω ἐὰν δυνηθῶ δὲν ξεύρω πῶς θ' ἀρχίσω,
τὴν Τούζλαν μας τὴν θαυμαστὴν νὰ τήνε πα-
ραστήσω. 185

Ποῦ ν' ἔνας κόρφος εὐμορφος καὶ θαυμαστὸ λιμάνι,
ποῦ ὅσα πλοῖα καὶ ἂν βρεθοῦν εὐρύχωρα τὰ βάνει.
Ἡ καλλονὴ κ' ἡ θέα της εἶναι πολὺ μεγάλη,
ἡ θέσις της δὲν βρίσκεται σ' τὴν Κρήτην κάμμια ἄλ-
λη.

190 Εὐπρέπεις παραπολὺ τὴν πόλιν τῶν Χανίων,
αὐξάνει κέρδη τῶν τεχνῶν καὶ τὰ τῶν ἐμποριῶν.

Πλοῖα πολλὰ διάφορα ἐκεῖ θὰ λιμενίσουν,
καὶ ὅλα τ' ἀναγκαῖά των ἐκεῖ θὰ τὰ ψουνίσουν.
200 Τώρα ἐκτίσθησαν πολλὰ σπήτια καὶ μαγαζεῖα,
ὠραῖα ἐργαστήσια κ' ὠραῖα ναυπηγεῖα.

195 Τρεῖς χρόνους ποῦ ἀρχίσανε καὶ γνωριμὰ δὲν ἔχει,
θαυμάζει ὅποιος τὴν ἰδεῖ καὶ γὰ μὴ τὴν κατέχη.

Τοῦ ἐμπορίου τῶν Χανίων πηδάλιον ἢ Τούζλα,
εἶν' καὶ τῶν πλοίων ἄσυλον ὅπου γλυτώνουν ὅλα.

200 Ἡ Σούδα εἶν' ἓνα νησί ποῦ εἶν' ἐκεῖ σ' τὴν μέση,
εἶναι πολὺ ὑγιεινὴ ἔχει ὠραῖαν θέσιν.

Τὴν Τούζλαν τὴν τὴν Ἀζίζιέ νέον τὴν ὠνομάσαν,
δικαίως μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ τὴν ἐδοξάσαν.

195 Εἰς τὸ παραθαλάσσιον δὲν εἶν' ἄκρα ὑγεῖα
ἢ θέρεμ' ὀλίγον ἐνοχλεῖ αὐτὴν τὴν συνοικίαν.

200 Ἐκτίσθη ἓνα φρούριον ἐκεῖ σ' τὴν παραλία,
ποῦ ὅστις καὶ ἂν τὸ ἰδῆ τὸν πιάνει ἀπορία.

Καὶ Ἰζζεδδὶν τοῦ ἔδωκαν μίαν ὀνομασία,
τὸ κλίμα εἶναι καθαρὸν ἢ θέσις θαυμασία.

195 Ἀπ' τὴν πολλὴν προαγωγὴν ποῦ κάμνουν τὰ Χανιά,
ἔξω ἀπὸ τὰ φρούρια κτίζεται πολιτεία.

200 Κτίζουσιν ἐργαστήσια κτίζουσι μαγαζεῖα,
σχεδὸν κοντεῖει νὰ γενῆ μὲν νέα πολιτεία.

Ἄς, φ' ἴσω πλέον τὰ Χανιά καὶ τὴν περιοχὴν των,
καὶ τὴν ὠραῖαν θέσιν των καὶ τὴν προαγωγὴν των.

215 Μὴν τύχη καὶ νομίζετε πῶς εἶμαι γ' ὡ Χανιώτης,
ἀλήθεια ἐκεῖ μετοικῶ μὰ εἶμαι Ῥεθεμνιώτης.

ΠΕΡΙ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ

Τὰ νέφη ἐσκορπίσθησαν κ' εἰς τὰ βουνὰ καθίζουν,
πάνε σ' τὸν ἀποκόρωνα ἀνθρώποι καὶ σαστίζουν.

Βλέπουσι δρόμους εὐμορφους καλοδιορθωμένους,
ἐπάνω στ' ἄγρια βουνὰ τοὺς ἔχουν καμωμένους.
Βρύσαις ἐδιορθώθηκαν χωρὶά τακτοποιήσαν,
κονάκια σπήτλια καὶ σχολιά ὡς καὶ τζαμιὰ ἐ-
κτίσαν.

220

Σουλτανὲ ὠνόμασαν αὐτὴν τὴν ἐπαρχίαν
μὲ δίκαιον τῆς ἔδωκαν αὐτὴν τὴν δοξασίαν.
Διοίκησις ἐγένηκε Σρακίων ὠνομάσθη,

225

Σουλτανὲ ὠνόμασαν τοῦ Βάμου κ' ἔδοξάσθη.

Ἐκεῖ Διοικητήριον θαυμάσιον ἐγένετο,
καλύτερον εἰς τὰ χωρὶά ὀπίσω δὲν ἀφίνει.

Ἐκαμαν καὶ κατάστημα καὶ τόσα μαγαζέια,
ὅπου ἐνοικιάζονται ἀπὸ τὴν Δημαρχία.

230

Πρὸς χρῆσιν καὶ ὠφέλειαν τῶν ἐκπαιδευτηρίων,
σχολείων ποὺ εὐρίσκονται μέσα σ' τὸ Ἐπαρχεῖον.

Ἐγεναν σπήτλια μαγαζιά ἐγένε καὶ τζαμίον,
ἐγένε καὶ λαμπρότερον τὸ Παρθεναγωγεῖον.

Τόσῃ πολλῇ προαγωγῇ ἄνθρωπος κάμνει χάρι,
ἔποιος πάγει νὰ τὰ ἰδῇ τὰ βλέπει καὶ θαυμάζει.

235

Ἐγὼ τὰ μέρη ποῦ π' αἰνῶ τὰ ἔχω γυρισμένα,
καὶ ψεύματα δὲν σὰς μιλῶ τὰ εἶδα ἕνα ἕνα.

Σὰν περπατεῖς Διοίκησιν καὶ λέγεται Σρακίων,
δρόμους θωρεῖς θαυμάσιους παντοῦ θωρεῖς χωρίον

240

Κλίμα λαμπρὸν καὶ θαυμαστὸν ἀέρα καὶ ὕγειαν,
νερὰ ὠραία καὶ κροὰ σ' αὐτὴν τὴν ἐπαρχίαν.

Εἰς ταῖς Καλύβαις τὸ χωριὸ ἐλίγον ἀσθενοῦσι,
μὲ θέρμη καὶ μὲ πυρετὸν οἱ ἄνθρωποι περνοῦσι.

Τὸ κύριον εἰσόδημα εἶναι κερὶ καὶ μέλι,
λάδι τὸ πλέον θαυμαστὸν ὅπου σ' τὴν Κρήτην

245

βγαίνει.
Τὸ λέγουν ἀγκουρόλαδον θαυμάσιον ἀλήθειαν,
σὰν βούτυρος ποῦ φαίνεται δὲν εἶναι παραμύθια

250

ἔχει περβόλια ἀρκετὰ καὶ θέσιν θαυμασίαν,
 εἰσόδημα τῶν περβολίων ἀρκεῖ τὴν ἐπαρχίαν.
 Τὰ πάγουσιν οἱ χωρικοὶ γιὰ κέρδος σ' τὰ Χανία,
 ὅτι τῶν περισσεύεται ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν.
 Στάρι κριθάρι καὶ ταγῆ πολὺ τοὺς περισσεύει,
 γιὰ σπόρον ἄλλος χωρικός ἀπὸ ἐκεῖ γυρεύει.

254

ΕΠΑΡΧΕΙΟΝ ΑΡΓΥΡΟΠΟΛΕΩΣ Ἡ ΑΓ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Ἡ τοῦ Ἁγίου Βασιλίου εἶναι μὴ ἐπαρχία,
 καὶ εἰς τὴν Ἀργυρούπολιν ἢ Καίμακαρία.

260

Ἀπ' τοῦ Ρεθύμνου τὰ χωρὰ ἔχει πολλὰ παρμένα,
 κ' ἀπ' τοῦ Ἁγίου Βασιλίου ἔχει ἄλλου δοσμένα.
 Καὶ ἐπαρχεῖον θαυμάσιον κ' εὐμορφοστολισμένον,
 κάθε χωρῶν τῆς εἶν' καλὸν κ' εὐμορφοκατωμένον.
 Ὑγείαν χαίρουν πανταχοῦ νερά γλυκὰ καὶ κρῦα,
 οἱ κάτοικοι εὐδαιμονοῦν σ' αὐτὴν τὴν ἐπαρχίαν.

265

Ἐξάγει μέλι καὶ τυρὶ λεμόνι καὶ μετάξι,
 καὶ πορτοκάλι ἀρκετὸν ἀλλ' ὅλα μὲ τὴν τάξι.
 Τὸ κύριον εἰσόδημα εἶν' τὰ λ' αἰόλαδά των,
 ἐγέμισαν πλέον δένδρα τὰ ὑποστατικά των.
 Περβόλια ἔχουν εὐμορφα εἰς ὅλα τὰ χωρὰ,
 παντοῦ σ' τὴν ἐπαρχίαν των ἔχουσιν εὐτυχία.

270

Ὁ ἅγιος Βασίλειος τῶρα ὡς ἐχωρίσθη,
 τὸ ἐπαρχεῖον μὲ καλὸν ἀέρα ἐστολίσθη.
 Κ' ἀπὸ τὸ ἕνα ἄκρον σου νὰ πάη εἰς τὸ ἄλλο,
 παντοῦ χωρὰ ἀπαντὰς μὲ στολισμὸν καὶ κάλλος.
 Καὶ τὰς ἀγρίας χερουπίες τῶρα καλλιεργοῦσι,
 καὶ τῶρα τὰς κενδρίζουσι κ' ἡμερμαίαις ποι-
 οῦσι.

275

Αὐτόνο τὸ εἰσόδημα θεὸς νὰ τοὺς εὐτυχῆσῃ,
 καὶ τοὺς κατοίκους εὐτυχεῖς θεὸς νὰ τοὺς κατα-
 στήσῃ.

Σχολεία ἔχει ἀρκετὰ ὅλοι εὐδαιμονοῦσι,
καὶ τὸν θεὸν δοξάζουσι καὶ τὴν εὐχαριστοῦσι

ΕΠΙΧΡΙΑ ΣΦΑΚΙΩΝ

Ἔχει μεγάλο ὄνομα αὐτὴ ἡ ἐπαρχία, 280
σ' τὸν ξένον κόσμον κρητικοὶ ποῦ εἰν ἀπ' τὰ Σφ-
κία.

Τὸ ὄνομά ν' αἶ Ἰακουστὸναυτὴ ἡ ἐπαρχία,
ἔσχωριστὴ σ' τὴν νησὸν μας, φίλοι μου, τὰ Σφακία.
Εἶνε εἰς μέρος ὄρεινὸν σ' τὴν χώραν τῶν Σφακίων,
ποῦ εἶν' παραθαλάσσιον εἶναι τὸ ἐπαρχεῖον 285

Τῆς νήσου τ' ὄρεινότερον μέρος αὐτὴ κατέχει,
ἀέρα κλίμα καθαρὸν ὑγίαν ἀκραν ἔχει.

Πρόβατα γίδια ἀρκετὰ τρέφουν αὐτὰ τὰ μέρη,
τυρὶ πρώτης ποιότητος ποῦ σ' ἄλλα μέρη στέλλει

Τὸ κύριον εἰσόδημα εἶν' μέλι καὶ τυρὶ της, 290
πρὸ πάντων ἡ ὑγεία της εἶναι ἡ καλλονὴ της.

Τὰ ξύλα της εἶναι πολλὰ καὶ πύτικα ἐξάγουν,
ὅπου μεταχειρίζονται τὰ δέρματα νὰ βάφουν.

Ἐφέτος μίαν μηχανὴν ἔφεραν γιὰ νὰ σχίζου,
τὰ ξύλα ταύλες κίμνουνε ἀποῦ πολὺ ἀξίζου. 295

Οἱ Μαραγκοὶ τὰ ξύλ' αὐτὰ πολὺ τὰ ἐπαινοῦσι,
τὰς ταύλας ὅπου σχίζουσι δὲν τὰς κατηγοροῦσι.

Ἐν ἀρκετὸν εἰσόδημα εἶναι σ' τὴν ἐπαρχίαν,
ἡ μηχανὴ ὅπ' ἔφεραν διὰ τὴν ξυλουργίαν. 300

Οἱ κάτοικοι εὐχαριστοῦν τὸν Ἰψιστὸν καὶ χαίρουν,
καὶ πῶς ἄλλην ὠφέλειαν καλεῖτερη νὰ εὔρουν.

Κάτω σ' τὴν χώραν τῶν Σφακίων ποῦ εἶν τὸ ἐπαρχεῖον,
εἶναι ἓνας λιμὴν μικρὸς, καὶ ὑγειονομεῖον.

Ἐκεῖναι καὶ τελώνιον εἰσάγουν καὶ ἐξάγουν,
ἔλα τὰ ἀναγκαῖά των εὐθεῖαν τὰ ὑπάγουν. 305

Μεγάλαις χάραϊς ἔχουσι σ' αὐτὴν τὴν ἐπαρχίαν,
οἱ κάτοικοι εὐδαιμονοῦν καὶ ἔχουσι εὐτυχίαν.

Ἐνα νησί ἀντίκρυτός εἶναι καὶ μοῦ ἄρσει,
κατοικημένον βρίσκεται καὶ Γάβδος τὴν ἐλέσι.

310 Ζῶα ἔχουσι καὶ τρέφουσι χωράφια καὶ τὰ σπέρνουσι,
κριθᾶρι πρώτης καλλιητάς ἀπὸ ἐκεῖ τὸ φέρνουσι.

ΠΕΡΙ ΡΕΘΥΜΝΗΣ

Τὰ νέφη ἐσκορπίσθησαν καὶ ἐφάνη ἡ ἀτμοσφαῖρα,
τὸ σκότος τὸ διέλυσε καὶ ἡ λαμπρὴ ἡμέρα.

315 Ὁ ἥλιος ἐφάνηκεν εἰς τὴν ἀνατολήν του,
μ' ἀκτίνες καὶ μετ' ὧσιν πολὺ καὶ μ' ὄλβον τὴν στολήν του.

Ἐθαύμασα νὰ τὸν ἰδῶ θαμβώθηκε τὸ φῶς μου.
ὁ νοῦς μου νὰ σιμαζευθῆ καὶ ὁ λογισμὸς μου.

Διὰ τὸ ῥέθυμνον νὰ πῶ διὰ νὰ τὸ π'αινέσω,
καθὼς ποῦ τοῦ ἀνήκουσε στίχους νὰ τοῦ συνθέσω.

320 Ὅχι πῶς εἶναι τὸ ῥέθυμνον μεγάλη πολιτεία,
μόνον πῶς εἶναι εὐμορφὸν ὡς κοπελιά τιμία.

Ὅχι πῶς εἶναι ὁ στιχοῦργὸς ποῦ γράφει ῥεθυμνιώτης,
μόνον πῶς εἶναι στὸ ῥέθυμνον μεγάλη τιμιότης.

Τὸ ῥέθυμνον ἡ θέσις του εἶναι ὑγιειστάτη,
ἐπάνω ἢ φορτέζα του εἶναι ὠραιότατη.

325 Καὶ μέσα εἰς τὸ ῥέθυμνον Διοικητὴς ἐδρεύει,
Ἀμάρι Μηλοπόταμον ἐκεῖνος προεδρεύει.

Ἄν ὁ λιμὴν εἶναι μικρὸς τὰ πλοῖα ὅταν ἐμβουσι,
ἄνεμον δὲν φοβοῦνται πλὴν ποτὲ δὲν κινδυνεύουσι.

330 Καὶ τὸ παραθαλάσσιον ἔχει ὠραίαν θέαν,
χαίρουσι τὰ σπύτια π' οὐν ἐκεῖ τὸν καθαρὸν ἄερα.

Τῆς Κρήτης ἡ μοναδικὴ εἶναι ἡ κοινότητά των,
εἶναι ἡ ἐφορία των τα καταστήματά των.

335 Τζαμικὰ σχολεῖα καὶ ἐκκλησιαστικὰ ἔχουσι διορθωμένα,
καὶ καὶ Δημογεροντικὰ των πλὴν τακτοποιημένα.

ἔχουν καὶ χρήματα πολλὰ εἰς τὴν κοινότητά των,
πληρώνουν τοὺς δασκάλους των ἔχουν τὰ μετρητά των.

Ἔλα τὰ καταστήματα καὶ παρθεναγωγεία,
τῆς ἐφορίας σήμερον εἰν ἰδιοκτησία.

Κ' ἀκόμη τὸ Δεσποτικὸν εἰν τῆς κοινότητός των, 340
ἔπαινοι πρέπει βέβαια τῆς ἰκανότητός των,

Ἐκεῖ Διοικητήριον ἔγεινε καὶ μεγάλο,
σ' τὴν Κρήτην δὲν εὐρίσκεται σὲ χάραϊς μέσα ἄλλο.

Ἐκτίσθη μ' ὕλικὸν καλὸν κανονικὰ χωρίσθη,
μὲ μάρμαρον καὶ μὲ βογικίς ἀπ' ἔξω ἐστολίσθη. 345

Πρῶτον καὶ ὠραιότατον τῆς Κρήτης εἰν ἐκεῖνο,
ἐκτίσθη μ' ὕλικὸν καλὸν ἀπὸ τὸ πλεόν φῖνο,

Εἰς τὸ Διοικητήριον ἀπ' ἔξω εἰν πλαταῖα,
μὲ φισκίην καὶ μ' ἐξοχὴν εὐμορφῆν καὶ ὠραία.

Ἐκεῖ πλησίον ἔκτισαν ὠραίους Κισιλιάδες,
ποῦ στρατιῶται μένουνε ὡς δέκα χιλιάδες. 350

Ἐνα στρατῶνα ποῦ ποτὲ σ' τὴν Κρήτην δὲν εἰν ἄλ-
λος,

νὰ ἔχη τέτοιαν εὐμορφίαν καὶ τόσον πολὺ κάλλος.

Στὴ πολιτείαν θεὸν νὰ εὐγῶ ἔξω στὸ τοπακτί της,
καὶ βλέπω νέον θαυμαστὸν εἰς τὴν περιοχὴν της. 355

Εἶνε τεκὲς λαμπρότατος εἶναι νεοκτισμένος,
καὶ περιβόλια καὶ νερά μὲ δένδρα στολισμένους,

Περιποιῦνται τοὺς πτωχοὺς τοὺς ξένους ποῦ πε-
ρνοῦσι.

πηγαίνουσιν οἱ δυστυχεῖς τρώγουν ὅσοι πεινοῦσι.
Τοὺς ἐνδεδεῖς εἰς τὸν Τεκὲν αὐτὸν περιποιῦνται,

πολλοὶ Ῥεθύμνιοι ἐκεῖ δουλεύουν κ' ὠφελοῦνται
Τὸ Ῥέθυμνον ἔχει νερὸν ἔρχετ' ἀπὸ πλησίον,

τὴν πολιτείαν εὐχαριστεῖ ὑγιεινὸν καὶ κρῖον.
Τὰ σκήτλια ὅλα ἔχουνε κηγάδια φλεγάδα,

360

365

κάνεις ἐκεῖ εἰς τὸ νερὸν δὲν δίδει μὴ πεντάρα.
Ἐχει χωρὶά λαμπρότατα εἰς θεσ' ὑγειεστάτη,
ἢ γῆ των εἶναι εὐφορος πολὺ κ' εὐτυχεστάτη.
Τὸ πρῶτον καὶ ὀρθοῦνερον ἀπ' ἄλλα τὰ χωρία,
εἶναι τὸ Ἀτσιπόπουλον εἶναι σάν πολιτεία.

370

Καὶ ἐπειδὴ κατὰγομαι ἀπ' τὸ χωρίον κείνο,
ἔπαινον μεγαλῆτερον, φίλοι μου, δὲν τοῦ δίνω.
Γιατί με Ἀτσιποπουλλανὸς ταῖς χάραϊς τοῦ θά
παύσω,
κ' ὄλαις ταῖς ἀποσιωπῶ δὲν θὰ τὰς περιγράψω.

375

Ὅλα ἐκεῖνα τὰ χωριά εἶν' ὅμως π' αἰνεμένα,
καὶ γὰρ τὸ βελανίδι των εἶναι εὐτυχημένα.
Ὅκτῶ χωριά εἶναι αὐτὰ ποῦ ἐγάνουν βελανίδι,
καντάρια χιλιάδες λὲν σαράντα ὅτι δίδει.

380

Ἐκεῖ σ' ἐκεῖνα τὰ χωριά εἶν' ἓνα βελανίδι
χιλιαὶς ἐκάδες λέγουσιν εἰσόδημα πῶς δίδει.
Ἐγὼ ὅμως δὲν ἀγαπῶ ψεύματα στὸ χαρτίμου,
δὲν τόδα δὲν τὸ ζύγισα δὲν μνόγω τὴν ψυχὴν
μου.

385

Ἀλήθεια μὲ τὰ μάθια μου εἶδά ν' α βελανίδι,
π' ὀκάδες ἐξακόσιαις σάν τὸ ξηράνει δίδει,
Κύριον δὲ εἰσόδημα σ' αὐτὴν τὴν ἐπαρχία.
ὅπου τὰ εὐτυχοῦν πολὺ ἐκεῖνα τὰ χωρία.
Εἶναι τὸ ἐλαιόλαδον χαροῦπι, βελανίδι,
κερί, μετὰξι καὶ τυρὶ ἀπὸ ὀλίγα δίδει.

ΠΕΡΙ ΑΜΑΡΙΟΥ

Μὲ ἔλην μου τὴν ἄρσιν θὰ πῶ διὰ τ' Ἀμάρι.
ποῦ ἐπαρχία θαυμαστὴ κ' εἶναι κ' ἓνα καμάρι,
θαυμάζει ἄνθρωπος νὰ δ' ἔσ' αὐτὴν τὴν ἐπαρχία.
τὰ εὐμορφά της τὰ χωριά καὶ τὰ νερά τὰ κρύα.
Δὲν εἶναι εὐμορφώτερα σ' τὴν νῆσόν μας χωρία,
σ' τὸν Μέρωνα εὐρίσκεται ἢ Καίμακαμία.

390

Νερά εἰς ὅλα τὰ χωρῖά ὠραία τὰ σταλίζου,
τὰ φρούτα καὶ περβολικὰ παντοῦθεν πλημμυ-
ρίζου. 395

Ἐνα χωρὶὸ ἐξάριετον εἶναι τὸ Γερακάρι,
ποῦ διὰ τὸ κεράσι του ἔχει περίσσα χάρι.
Δὲν βρίσκειται εἰς τὸ νησί καλλίτερον κεράσι,
καὶ ἄνθρωπος δὲν τὸ θωρεῖ καὶ νὰ μὴν τὸ θαυ-
μάση 400

Τὸ κύριον εἰσόδημα ποῦ τὸ Ἄμαρι θγάνει,
κεράσιον καὶ Βίσινον καὶ λάδι πολὺ κάμνει.

Ἐχει καὶ τὴν υγιάν του ἔχει ὠραῖον κλίμα,
ὅσοι δὲν τὸ ὁμολογοῦν θέβαια ἔχουν κρῖμα.

Ἐκεῖ τῆς πέτρας τὸ νερὸ μιὰ βρύσι ὀνομάζου,
καὶ οἱ ἀσθενεῖς τὸ πίνουσι καὶ γέλου καὶ θαυμάζου. 405

Ἔχω καὶ ἄλλα νὰ σὰς πῶ παινέματα σ' τ' Ἄμαρι,
τὸ κλίμα του τὸ υγιεῖνον ἔχει μεγάλη χάρι.

Θαύμασμα εἶναι νὰ θωρῆς τὰ ὑποστατικά του,
τὰ εὐμορφά του τὰ χωρῖά καὶ τὰ λαιόδενδρά του.

Μέλι μετὰξι καὶ κερὶ καὶ ἐκεῖνο δὲν τ' ἀφίνω,
ἐκεῖ εὐρίσκεται καὶ τυρὶ ἀπὸ τὸ πλέον φῖνο. 410

ΠΕΡΙ ΜΗΛΟΠΟΤΑΜΟΥ

Ἡ λέξις Μηλοπόταμον εἶναι συνενωμένη,
μὲ μῆλον καὶ μὲ ποταμὸν εἶναι συντεταγμένη.

Μῆλον γλυκὸ τοῦ ποταμοῦ ἔτσι τὴν ὀνομάζου.
καὶ ὅσοι τὴν ἐγνώρισαν πράγματι τὴν θαυμάζου. 415

Σὰ Μῆλον εἶναι εὐμορφη σ' τὴν μέση τὸ ποτάμι,
ὅποιοις ἐπῆγε πεθυμὰ χάξι νὰ τὴν ἐκάμη.

Εἶναι τὸ Μηλοπόταμον ὠραία ἐπαρχία,
σ' τὸ πέραμα εὐρίσκειται ἢ καίμακαμία.

Ἐχει χωρῖά πολὺ λαμπρά εὐμορφα καὶ μεγάλα.
μεγάλα ἐλαιόδενδρα ποῦ δὲν ὑπάρχου ἄλλα. 420

425
Κερί και μέλι και τυρί μεστάξιον και φρούτα,
βγάζει καρπούς και ὄσπρια ὀλίγα ἀπὸ τούτα.
Τὸ κύριον εἰσόδημα εἶν τὰ λαιόλαδά του,
θαυμάζει ἄνθρωπος νὰ δῆ τὰ ὑποστατικά του.
Εἶναι ὠραίαις χονδρολλιαῖς ὅπου ταῖς κάμνουν χάζι,
αὐτὰ τὰ δένδρα τὰ θωρεῖ ἄνθρωπος και θαυ-
μάζει.

Βγάζει ἀλατισταῖς ἐλίαις εἶν καστανές σ' τὸ χρῶμα,
ποῦ βγάζουνε μιά μυρωδιά τ' ἀνθρώπου μέσα
σ' τὸ σῶμα.

430
Ἐκεῖ θωρεῖς και μηλολιαῖς ὡσάν τὰ καρυδάκια,
τουρσοῦ ὠραῖον γίνονται μέσα εἰς τὰ βαζάκια.
Δαμάστα και τὸ Φόδελε πῆγε σ' τὸ Μαλεβίτσι,
ὁ Ἐπαρχος Μαλεβυζιοῦ σήμερον τὰ ὀρίζει.

435
Γιαυτὸ τ' ἀφίνω κ' ὕστερον σάν ἔλθη ἡ σειρά των,
τότε θὰ σὰς εἰπῶ κ' ἐγὼ τὰ ὑποστατικά των.
Κλίμα λαμπρὸν κ' ὑγεινὸν σ' αὐτὴν τὴν ἐπαρχίαν,
θέρμη ὑπάρχει λιγιστί σ' τὴν Καϊμακαρία.
Ἄκαμπρά νερά ἔβριτικis ἐκεῖ παντοῦ εἰς τὰ χωρία,
ἢ ἀκαρπία ἔφερον ὀλίγην δυστυχία.

440
Μὰ ἂν θελήσῃ ἡ τύχη των και γίνουν εὐφορίας,
θὰ εὐτυχῆσῃ πλειότερον ἀπ' ἄλλαις ἐπαρχίαις,
διότ' ἡ ἐπαρχί' αὐτὴ εἶναι πολὺ μεγάλη,
ἔχει και ἐλαιόδενδρα ἀπὸ δὲν ταχεῖ ἄλλη.

ΠΕΡΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

445
Σ' τὴν παιδιάδα φαίνεται ὅσάν τῆς μέρας τ' ἄστρο,
εἰς θέσιν τὴν λαμπρότερην εἶν τὸ μεγάλο κάστρο.
Ἡράκλειον τ' ὠνόμασαν τ' ὄνομα Ἡρακλέους,
ὡς λείψῃ τὸ ἱστορικὸν τοὺς στίχους τοὺς ὠραίους.
Φίλοι μου τὸ Ἡράκλειον κατέχει μίαν θέσι,
ἐπίπεδον και εὐμορφον ὅπου πολὺ μ' ἀρέσει.

Ἡ χώρα τὸ Ἡράκλειον εἶναι πολὺ μεγάλη,
πρώτη καὶ εἰς τὴν ἕκτασιν πρώτη καὶ εἰς τὰ κάλλη
Σ' τὸν προηγούμενον σεισμὸν τὰ σπήτια χαλασθῆ-
καν.

450

1856

ὄλα ἐδιορθώθηκαν καὶ νέα ἐγενήκαν.
Στὰ χίλια ὀκτακόσια πενήντα ἕξ ἔτος,
τὰ σπήτια ἐχαλάσθησαν ὄλα ἀνεξαιρέτως.
Τώρα τὰ κτιζοῦν χαμηλά δὲν τὰ πολυψηλώνουν,
μὰ τὰ χωρίζουν εὐμορφα καλὰ τὰ διορθώνουν.

455

Ῥέγομαι τὴν κοινότητα πολὺ τοῦ Ἡρακλείου,
τὴν τάξιν ποῦ διατηροῦν τοῦ ὀρφανοτροφείου.

Ἐκεῖ σχολεῖον ἔγινε τὰ ὀρφανὰ σπουδαζοῦν,
σὲ τέχναις καὶ σὲ γράμματα ἐπιθυμίαν ἔβάζουν.

460

Ὅλαις τῶν αἰ κοινότητες εἶναι χαριτομέναις.
κ' ὄλαις αἰ νεολέαις τῶν εἶναι πεπαιδευμένες.

Ἐχουν τζαμιὰ λαμπρότατα τὰ πρώτα εἰς τὴν Κρή-
την.

ὁ ἄνθρωπος νὰ τὰ θεωρῇ ἀπὸ πλησίον φρίττει.
Εἶναι ὄρατον φρούριον ἔχει σιδηρουργεῖα,
τὰ πρώτα εἰς τὴν νῆσόν μας τὰ σαμαροποιεῖα.

465

Σαράτσιδες ἔχει λαμπροὺς καὶ ὄραίους κατσεζίδες
ταμβάκιδες ἐξαιρέτους; π' ἄλλοῦ ποθεῖς δὲ τὸ εἶ-
δες.

Κασιλαμάδες γίνονται ὅπου σ' τὴν οἰκουμένην,
δὲν γίνοντ' ὀμορφώτεροι καὶ καλοκαμωμένοι.

470

Ἄν τὸ λιμάνι εἶν μικρὸν εἶναι ἀσφαλισμένον,
τὸ πλοῖον ὅταν θε νὰ μὲν εἶναι ἡσυχασμένον.

Ἐχει Διοικητήρια Διοικητῆς ἐδρεῖει,
σχολεῖα καὶ ἐμπόρια πολὺ τὰ προσδεύει.

475

Δὲν ἡμπορῶ νὰ σὰς εἰπῶ ταῖς χάραις ὅπου ἔχει,
ἄς πάγη μόνος νὰ ταῖς δῶ ὅστις δὲν ταῖς κατέ-
χει.

Γιὰτ' ἂν ταῖς πῶ ὄλαις ἐγὼ θὰ περιττολογήσω,
καὶ βιάζομαι καὶ δὲν πορῶ τόσον πολὺ ν' ἀργήσω.

480 Ἡ χῶρ' αὐτὴ ἔχ' ἐξοχὴν εὐμορφοκαμωμένην,
γῆν ἔχει πολὺ λιπαρὰν καὶ καλλιεργημένην.

Ὅλ' οἱ καρποὶ σ' τὸ τοπαλτὶ πάντοτ' ἐπιτυγχάνουν,
τὸν σπόρον κοσαπλάσιον ὡς λέγουσι τὸν βγάνουν.

485 Ὡς κατεθεῖς τοῦ περβολὶ καθάλα σ' τὴν φοράδα,
τρὶς ὥραις κάμπων περπατεῖς ἕως τὴν πεδιάδα.

Ὅλα χωράφια εὐμορφα καὶ καλοδουλεμένα,
καὶ εἰς πολλὰ λαϊόδενδρα ἔχουν πεφυτευμένα.

Στοχάσου τί εἰσόδημα δίδει αὐτὸς ὁ τόπος,
ἐγὼ νὰ σὰς τὸν ἐπαινῶ μοῦ φαίνεται σὰν κόπος.

490 Ἐχει ἀέρα καθαρὸν λαμπρὰν χαίρει ὑγίαν.
οἱ κάτοικοι εὐδαιμονοῦν κ' ἔχουνε εὐτυχίαν.

ΠΕΡΙ ΜΑΛΕΒΥΖΙΟΥ ΚΑΙ ΤΕΜΕΝΟΥΣ.

Εἶναι τὸ Μαλεβίζιον ὠραία ἐπαρχία,
ἔγεινε μὲ τὸ Τέμενος μία Καϊμακαμία.

Τὸ ἅγιον Μύρος εἶν χωρὶὸ πρῶτον στὴν ἐπαρχία.

495 γιὰ τοῦτο ἔγεινε ἐκεῖ ἡ Καϊμακαμία.

Ἐχουν ἀέρα ἄριστον θέσιν χαριτωμένην,
ὑγίαν χαίρει ὁ λαὸς εἰς γῆν εὐτυχισμένην.

Τὰ μεγαλύτερα χωρῖα τῆς Κρήτης ἐκεῖ θ' αὐρῆς.
καὶ ταῖς ἀρχάναις τὸ χωρὶὸ παράδειγμα θὰ πάρῃς.

500 τῆς Κρήτης τ' ὠραιότερον χωρὶὸν εἶν ἐκεῖνον,
εἶναι καὶ μεγαλύτερον καθὼς ἐγὼ τὸ κρίνω.

Τὸ καθ' αὐτὸ εἰσόδημα αὐτῆς τῆς ἐπαρχίας,
λάδι ὠραῖον καὶ κρασί καὶ θαυμαστάς σταφίδας.

Πολὺ σταφύλι καὶ κρασί ἀπὸ ἐκεῖ ἐξάγει,
καὶ καθ' ἡμέραν ὁ λαὸς τ' ἀμπέλλα του προάγει.

505 Σταφύλι ὠραιότατον κρασί χαριτωμένον,
τῆς Κρητικῆς ποιότητος τὸ πλέον ἐκλεγμένον.

Καὶ τὴν Δαμάστα διοικεῖ ἥτις καρπούζες ἐγάνει,
λεμόνι δὲ τὸ Φόδελε πολὺ καὶ κύτρον κάνει.

Καὶ πορτακάλλι ἀρκετὸν ἀπὸ ἐκεῖ παρκάρει,
τὰ προϊόντα των αὐτὰ ἔγουν μεγάλη χάρι.

Τυρὶ καὶ μέλι καὶ κερὶ μετὰξι καὶ σταφίδα,
τὴν πλέον ὠραιότερην ὅπου στὴν Κρήτην εἶδα.

Ἔχει μεγάλον ὄνομα αὐτὴ ἡ ἐπαρχία,
σ' τὸ κλίμα της τὸ καθαρὸν κ' εἰς τὰ νερὰ τὰ κρῦα.

Κ' ὅλα τὰ εἰσοδήματα εἶναι χαριτωμένα,
εἶναι πολὺ ὀνόστημα εἶναι καὶ τιμημένα.

ΠΕΡΙ ΠΕΔΙΑΔΟΣ

Καὶ πεδιάδα τὴν ἔλεν αὐτὴν τὴν Ἐπαρχίαν,
τῶνόντι εἶναι πεδιάς κάμπος τῇ ἄλλῃ θεία.

Εἶναι χωρία θαυμαστὰ σ' αὐτὴν τὴν ἐπαρχίαν,
κ' εἰς τὸ καστέλ' ἐβρίσκειται ἡ Καϊμακαμία.

Λάδι ὠραῖον καθαρὸν ἐξαγ' ἡ ἐπαρχία,
γιατ' εἶναι οἱ ἑλιαιὲς φιλαῖς αὐτόναι ἡ ἐτία

Καρπὸς πολλοὺς καὶ εὐμορφους οἱ κάμποι τοὺς ἐξά-
γουν.

κ' ὅτι τοὺς περισσεύεται σ' τὸ κάστρο τὸν ὑπάγουν.

Κερὶ καὶ μέλι καὶ τυρὶ μετὰξι λίγο ἐγαζει.
καρούδια καὶ ἀμύγδαλα ὀλιγοστά συνάζει.

Ἐκεῖ νε ἕνας πλάτανος σ' τὴν θρύσι εἰς τὸ κράσι,
ὦ ἀναγνώστα, νὰ τὸν δῆς πολὺ θέλεις θαυμάσει.

Δέκα ὀργυαῖς σοσταῖς σχοινὶ τὴν ρίζα θ' ἀγκαλιάσει,
ἄνθρωπος δὲν ἐπέρασε νὰ δῆ νὰ μὴ θαυμάσει.

Χοχλιτὸς πολλοὺς φιλοὺς χονδρὸς οἱ κάτοικοι μα-
ζεύθουν,

κοφίναις ταῖς γεμίζουνε στὸ κάστρο τοὺς ἐπέμπουν.

Κ' ἀπὸ ἐκεῖ μπαρκάρουνε καὶ εἰς τὰ ἄλλα μέρη.

ἕνα καλὸν εἰσοδήμα ὁ τόπος τοῦτος χαίρει.

Ἀπότι εἰ γυναῖκαις των μόνες των τοὺς μαζεύουσι,
κ' οἱ ἄνδρες τὰ ζευγάρια των μόνου των τὰ δου-
λεύουσι.

Τὸ κλίμα εἶναι εὐμορφον, χαίρ' ὃ λαὸς ὑγίαν,
εἰς ὅλα κ' εἶναι τὰ χωρῖά ὑπάρχει εὐτυχία,

540 "Ὅσοι μποροῦν καὶ ἐργάζονται εἶν πλὴθ' εὐτυχησμένοι.
μόνον ὀλίγοι οἱ ἄργοι μένουσι δυστυχησμένοι.

ΠΕΡΙ ΜΕΣΑΡΑΣ

Καινούργιο καὶ πυργιώτισσα εἶναι μίᾳ ἐπαρχία,
τὴν ὀνομάζουσι Μεσαρὰ ἔχει λαμπρὰ χωρία.

545 Εἶναι ὠραία πεδιάς αὐτὴ ἢ ἐπαρχία,
καὶ εἰς ταῖς Μοίραις ἔγεινεν ἢ Καίμακαμία.

Γῆν ἔχει εὐφορον πολὺν καὶ θαυμαστὴν περίσσα,
τρεις χρόνους φθάνει τὸν λαὸν τῆς Κρήτης ἴσα ἴσα

"Ἄν ὀηλαδὴ μίαν χρονὴν πετύχει σ' τὸν καρπὸν τῆς,
καὶ νὰ σπαρθ' ὅλ' ἢ Μεσαρὰ τὸν φθάνει τὸν λαὸν τῆς,

550 Τῆς Κρήτης ὅλης ὀηλαδὴ τρεῖς χρόνους τοὺς ἐφθάνει
ἔτσι δηγοῦντ' οἱ γεωργοὶ πῶς τόσους καρποὺς
ἐγίνει.

Βγάζει καὶ λάδι ἀριστὸν ἐλίαις καλαῖς καὶ μέλι,
γιὰ τὸ τυρὶ καὶ γιὰ ὄζα ὀλίγον μᾶς ἐπέλει.

555 Δινάρι βγάζει ἀριστὸν καὶ τὸ περιποιῶνται,
πολὺ πολλοὺν ἀπὸ αὐτὸ καὶ ἀριστ' ὠφελοῦνται.

Βαμβάκι βγάζ' ὅμως πολὺ καὶ εὐμορφον σισάμι,
στύρι τὸ πλέον χόσιμον αὐτὸς ὁ τόπος κάμνει.

"Ὀλίγη θέσμη ἐνοχλεῖ αὐτὴν τὴν ἐπαρχία,
ὄχι ψηλὰ τὰ ὄρεινά, τὰ χαμηλὰ χωρία

Νερά πολλὰ εὐρίσκονται καὶ τοὺς εὐχαιριστοῦνε,
οἱ ἄνθρωποι τὸν ὕψιστον τὸν ἐπαρακαλοῦνε.

"Ἄλογα καὶ Μουλάρια τὰ πλέον ἐκλεγμένα,
ἐκεῖ τὰ ἀνατρέφουσι πῶλλὰ κ' ἐπαινεμένα.

Κ' ἔξω ἀπ' τὴν πατρίδα μας ὁ κόσμος τὰ θαυμάζει,
διότι πολὺ εὐκολὰ ἕκαστος τὰ θαυμάζει.
Βγάνουμε καὶ ζατλίδικα ἀπὸ τὴν γέννησίν των,
ἀφέντες τὴν κ' ἢ μᾶνα των εἶναι ἢ μάθησίν των.
Καὶ γαιδούργια ἐγένουμε ὠραῖα καὶ μεγάλα,
ὁ τόπος μας ἀλλοῦ ποθῆς δὲν ἐγάνει τέτοια ἄλλα,
Εἰς τὸ ἄγιον δέκα τὸ χωρὶὸ ὀλίγον τι ἀπέχει,
τὸ σπήλαιον Λαθύρινθος ποῦ κ' ἱστορία ἔχει.
Μεθῆκα σ' αὐτὸ τὸ σπήλαιον κ' ἐπῆγα ὡς τὴν μέση,
ὅμως δὲν εἶδα τίποτα ὅπου νὰ μοῦ ἀρέσει.
Σοκάκια παρασόκικα πολλὰ μὲ ἀπαντήσαν,
ὅσων ἕνα πετροκοπὸν εὐκαιρ' ὅλα ἦσαν
Μικρὰ ναι τὰ ἱστορικά ποῦ εἶδα ἐκεῖ μέσα,
ἢ πλησμονὴ τῶν δρόμων τοῦ μονάχα μοῦ ἀρέσα.

ΠΕΡΙ ΡΙΖΟΥ ΚΑΙ ΜΟΝΟΦΑΤΣΙΟΥ

Πολὺς εἶν αὐτὸς ἀπὸ μακρὰ ὕπου πολὺ φωνάζει,
ὅς πλησιάσω νὰ ἰδῶ εἶναι τὸ Μονοφάτσι,
'Ρίζο καὶ μονοφάτσιον αἱ δύο εἶναι μία,
καὶ μὲ τὸ ὄνομα τῶν δῶν ἔχει ὄνομασία.
Τοῦ 'Ρίζου μερικὰ χωρὶὰ 'Ιεράπετρος τὰ πῆρε,
κ' ἢ Καϊμακαμῖα τὸν σ' τὴν χάρακιν ἐπῆγε.
Εἶν' ἐπαρχικὴ εὐμορφή καὶ καλοκαμωμένη,
μὲ πεδιάδες καὶ δεινὰ εἰσεται στολισμένη.
Οἱ ἄνθρωποι οἱ γεωργοὶ πολὺ εὐχαριστοῦνται,
κ' ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα βγάζουν καὶ ὠφελοῦνται.
Τὸ κύριον εἰσοδήμα τὸ λάδι κ' ὁ καρπὸς τῆς,
στάρι κριθᾶρι καὶ ταγὴ εἶναι τὸ ὄφελός τῆς.
Καρύδια καὶ ἀμύγδαλα ζῶν πολλὰ καὶ μέλι,
τυρὶ ὠραῖον ἐκλεκτὸν εὐρίσκει ὅποιος θέλει.
'Ἄερα ἔχει καθαρὸν αὐτὴ ἡ ἐπαρχία,
εἰ κάτοικοι ὅλοι σχεδὸν χαίρουν ἄκραν ὑγείαν.

Ποιος θὰ κατοική, λοιπὸν σὲ τέθλιχ ἐπαρχίαν,
καὶ δὲν θὰ ἔχη πάντοτε μεγάλην εὐτυχίαν.
Ποιος ἀπὸ τοῦς Γεωργοῦς ἐκεῖ θὰ κατοικήσῃ,
ποῦ νὰ ἐργάζεται καλὰ καὶ νὰ μὴν εὐτυχήσῃ.

ΠΕΡΙ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ
ΕΠΑΡΧΕΙΟΝ ΜΕΡΑΜΒΕΛΟΥ (ΝΕΑΠΟΛΙΣ)

Σὰν τὸ προτοφανίστικον τὸ πρᾶγμα ὅπου βγαίνει,
ὅπου ὁ πλούσιος τὸ θεωρεῖ καὶ πάει καὶ τὸ πέρνει
Καὶ ὁ πτωχὸς ὁ δυστυχὴς τὸ βλέπει καὶ λυπεύ-
ται.

γιατὶ δὲν ἔχει τὰ λεπτὰ γι' αὐτὸ παραπονεῖται.
Καὶ βλέπει καὶ μαζεύονται ὅλοι καὶ τὸ κυτᾶζουν,
καὶ ὅλοι νὰ πάρουν π' ἐθυμοῦν καὶ ὅλοι τοὺς φωνάζουν.

Ἐστ' ἐσυστήθη μὲν λαμπρὰ Διοίκησις μεγάλη,
ἡ Λασιθίου δηλαδὴ ἔχει μέγαρα κάλλη,
Σ' τὸ Μεραμβέλλον ἐγεινεν ἡ ἔδρα Λασιθίου,
εἰς θέσιν ἀξιεπάριν ἐντὸς Νεοχωρίου.

Νεάπολιν ὠνόμασαν φίλοι μ' αὐτὴν τὴν θέσιν,
ἄνθρωπος δὲν ἐπῆγ' ἐκεῖ ὅπου νὰ μὴν τ' ἀρέσῃ.

Ἐκεῖ Διοικητήριον λαμπρότατον ἐκτίσθη
κανονικὰ χωρίσθη καὶ ὠρατὰ ἐστολίσθη.

Ἄλλα του τὰ συμβούλια καὶ ἄλλα του τὰ γραφεῖα,
μέσκα ἐκεῖ γενήκασι καὶ μὲ εὐρυχωρίαν.

Τὸ οἶκημα Διοικητοῦ πλαγίως ἐχωρίσθη,
μὲ ἐπιτηδεϊότητα καὶ αὐτὸ πολὺ ἐκτίσθη

Ἐκ' ἐκτίσθησαν ἐκκλησιαῖς τζαμιά καὶ σχολεῖα,
καὶ εἰς τὸ Δεσποτικὸν κοντὰ μὲν Δημογεροντία.

Ἐγείν' ἀπ' ἄλλα τὰ καλὰ ἀκόμη ἓνα θεῖον,
λαμπρὸν ὠρατὸν καὶ εὐμορφὸν ἓνα νοσοκομεῖον.

Καὶ ἰατρὸν δημοτικὸν πληρῶν ἡ Δημαρχία,
καὶ νοσηλεύοντ' οἱ πτωχοὶ λαμβάνουν θεραπείαν.

Ἐκ τὰ καταστήματα ἀπ' ἔξω εἰν' πλατεῖα,
καὶ μὲ ἀέρα καθαρὸν παρά πολὺ ὠραῖα.
Ἄνδρα νέα ἐφύτευσαν καὶ ὄλα ἐγενήσαν,
σ' τὸ πεζοδρόμι σ' τὴν σειρὰν ὄλα ἐφυτευθῆσαν.

Ἐκεῖ ὠραῖο σκεπαστὸ ἔγινε σανδριβάνι,
ἓνα λαμβρότατο νερὸ αὐτὸς ὁ τόπος θγάνει.

Ἐκεῖ τσαρσαῖά καὶ μαγαζιά σὰν μία πολιτεία,
θαυμάζω τόσῃν πρόδον εἰς μίαν ἔξαετιάν.

Ἐχει μίαν θέσιν εὐμορφον καὶ κρεμαστὰ τὴν λέσι,
ὄλ' οἱ μεγάλοι πάσινε ἐκεῖ καὶ τοὺς ἀρέσει.

Σ' τὴν Κρήτην μεγαλείτερα δὲν εἰν' ἄλλοῦ χωρία,
καὶ πλεόν ὠραιότερα σ' αὐτὴν τὴν ἐπαρχίαν.

Ἐχει καὶ εἰσοδήματα π' ὁ κόσμος τὰ θαυμάζει,
ὄλα του εἶναι ἐκλεκτὰ κ' ὄλα τὰ κάμνω χάζει.

Εἰς τὸ χαροῦπι εἰν' αὐτὴ ἡ πρώτη ἐπαρχία,
τὸ πλεόν ἐκλεκτότερον ἀπὸ ἄλλῃν κάμμια.

Ἐχει καὶ ἐλαιόλαδον ἀμύγδαλον ἀφράτο,
ἡ πρώτη κ' εἰς τ' ἀμύγδαλον φαίνεται κάμνω κά-
τω.

Μέλι, μετάξι καὶ κερι, κρασί, τυρὶ καὶ ἄλλα,
εἰν' ἴση καὶ καλλήτερη π' ὅ ἐπαρχεῖα ἄλλα.

Ἄν' ἀπὸ τὰ προτερήματα τῆς ἐπαρχίας ὄλα,
εἶναι καὶ τὸ λιμάνιον σ' τὸν ἅγιον Νικόλα.

Θεόταιστον καὶ εὐμορφον εὐρύχωρον μεγάλο,
δεύτερ' ἀπὸ τὸ Σουδιανὸν σ' τὴν Κρήτην δὲν' εἰν'
ἄλλο.

Ἐκεῖ κτισθῆσαν μαγαζιά κατοίκησαν ἐμπόροι,
ἦνοιξαν καὶ εὐκόλυναν τοῦ ἐμπορίου πόροι,

Ἀπὸ ἐκεῖ βαρκάρουνε τὰ εἰσοδήματά τους,
κι' ἀπὸ ἐκεῖ τοῖς φέρνουνε ὄλα τὰ χρήσιμά τους.

Ἡ Σπιναλόγγα εἰν' νησί μικρὸν κατοικημένον,
καὶ ἀπὸ οἰκογένειαις εἰν' ὄλο γεμισμένον.

Και εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς ἐπαρχίας καίται,
καὶ ἀπὸ τὴν Νεάπολιν κ' ἐκεῖνο διοικεῖται.

Ἀπ' ὅλα τῆς Νεάπολις θαυμάζω τὰ σχολεῖα,
ἑλληνικὰ καὶ τουρκικὰ καὶ Παρθεναγωγεῖα.

Ὅλαις ταῖς χάραις ἂν ταῖς πῶ δὲν φθάνει τὸ χαί
τί μοι
εἶναι λαμπρὰ Διοίκησις μὰ τὴν συνειδήσιν μου.

ΠΕΡΙ ΛΑΣΙΘΙΟΥ.

Ἐπάνω σ' τὰ ψηλὰ βουνὰ εἶναι μὲ ἐπαρχία,
μὲ ἓνα κάμπο εὐμορφο καὶ μὲ λαμπρὰ χωρία
Γόρου τριγύρου εἶν' βουνὰ καὶ κάμπος εἰς τὴν μέση
καὶ μὲ χωρία εὐμορφα Λασίθη τὴν ἰλέσι.

Λασίθη ἐνομάζεται αὐτὴ ἡ ἐπαρχία,
μουνηδιριγέτι ἔγεινε διὰ τὴν ἡσυχία.

Τόσον λαμπρὰ καὶ εὐμορφη εἶναι ἡ ἐπαρχία,
δὲν εἶναι δυστυχῆς κάνεις σ' ἐκεῖνα τὰ χερσὶ.

Κάνεις ἐκεῖ δὲν χρεωστῆ ὅλ' ἔχουν τὸ δικόν των,
ὅλοι δουλεύουν γεωργοὶ σ' τὸ ὑποστατικόν των.

Λαμπρὰ τὰ εἰσοδήματα π' ὁ τόπος των ἐξάγει,
καὶ καθ' ἡμέρα ὁ λαὸς τὰ δένδρα του προάγει.

Κερί καὶ μέλι καὶ τυρὶ βγάζουνα καὶ πουλοῦνε,
καρπὸν πουλοῦνε ἀρκετὸν λάδι νὰ πορευθοῦνε.

Θαύμα μεγάλο, φίλοι μου, τὸ μῆλον ὅπου βγάζει,
εἰς ἄλλα μέρη τὰ θωρεῖ ὁ κόσμος καὶ θαυμάζει.

Ἔχει πολὺν ὠφέλειαν ἀπὸ αὐτὰ τὰ μῆλα,
ποῦ βλέπεις πάνω σ' τὴν μηλλὴν πλάτερα πέρι.
φύλλα

Μία μηλλὰ εὐρίσκεται κ' ὁ κόσμος τὴν θαυμάζει,
μῆλον ἑκάδες χίλιας καὶ διακόσαις βγάζει.

Ἔτσι τὸ λέγει ὁ λαὸς καὶ ἔτσι τὸ διηγοῦνται,
εἰ ἀναγνώσται ποῦ γρηγοῦν μὴ μοῦ παρεκπονεῦ-

Διότι δὲν τὸ ζήγισα μόν' εἶμαι πεπεισμένος,
 κ' ἀπὸ πολλοὺς Λασιθιανοὺς εἶμαι θεβαιωμένος.
 Εἶναι ἐκεῖ μὲν καρδιὰ ἀποῦ τὴν διηγοῦνται,
 ἑκατὸν εἴκοσι κοιλὰ καρδιὰ πῶς μετροῦνται.
 Κ' αὐτὰνα δὲν τὰ μέτρησα ἄλλοι τὰ δηγηθῆκαν,
 δὲν θάνε ψεύματα λοιπὸν πρέπει νὰ μετρηθῆκαν.
 Τοιαῦτα προτερήματα ὑπάσχουν σ' τὸ Λασιθί,
 εἰν' ἐπαρχία θαυμαστὴ δὲν εἶναι παραμύθι.
 Γ' αὐτὸ καὶ ἡ Διοίκησις ἔτσι ἐπωνομάσθη,
 καὶ μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ, φίλοι μου, ἔδοξάσθη.

ΠΕΡΙ ΙΕΡΑ ΠΕΤΡΟΥ.

Κοντὰ κοντὰ στὴν θάλασσα μικρὸν νέφος σκιάζει,
 θωροῦτην τὴν ἀνατολὴν καὶ τὴν ἐκάμνω χάζει.
 Μὴν εἶναι ἡ 'Ιεράπετρος ποῦ 'ναι ἐκεῖ κτισμένη;
 καὶ μέσα εἰς τὴν θάλασσαν φαίνεται κηκωμένη.
 Ἀπὸ τοῦς ἐλιωνάς της φαίνεται ἡ ἰδία,
 εὐχαριστεῖται ὅστις κ' εἶ ἕκαμε κατοικία.
 Φίλοι μου, ἡ 'Ιεράπετρος εἰν' μικρὰ πολιτεία,
 καὶ ἔχει σ' τὴν περιοχὴν πολὺ λαμπρὰ χωρία.
 Τὸ ἐπαρχεῖον ἔγεινεν ἀπ' ἔξω ἀπ' τὴν πόλι,
 κ' ἕνα σχολεῖον πανωθιὴ ποῦ τὸ θαυμάζουν ὅλοι.
 Εἰς τὸ παραθαλάσσιον ἡ πόλις εἰν' κτισμένη,
 καὶ μὲ σχολεῖα καὶ τζαμιὰ τὴν ἔχουν στολισμέ-
 νη.
 Μὲν ἐκκλησία ἔγεινεν καὶ πέρυσσι θροιάσθη,
 καὶ ἅγιος Γεώργιος, φίλοι μου, ὠνομάσθη.
 Μὲ συνδρομὴν τῶν γυναικῶν π' αἰ ἰδίαι συνάξαν.
 ἔκτισαν τὸ καπαναργιὸ κ' οἱ ἄνδρες τῶν θαυμά-
 σαν.

Γωόντι ἀξιέπαινος ἡ γενναϊότητά των,
 εὐγενικὸς ὁ τρόπος των κ' ἡ ἀξιοτήτά των.

Βρώσις πολλὰς ἐκάμνε μέσα σ' τὴν πολιτείαν,
κ' ἀπὸ νερὸ εἰ κάτοικοι πλέον δὲν ἔχουν χρεια.
Σ' τὴν κάτω πόρτα ἔκαμαν ὠραῖον Σινδριδάνι,
μόνος ἓνας ὀθωμανὸς τὰ ἐξοδὰ του κάμνει.
Ἐκεῖνος τὸ τελείωσε μὲ γρόσια δικαίου,
εὖγε σ' τὴν καλοσύνην του καὶ γενναϊότητά του.
Γσαρσία ἐδιορθώθηκ' ὅλα μὲ καλλιέργειαν,
σήμερον ἡ Ἱεράπετρας ἔχει μεγάληνήμην.
ἔχει ὠραῖαν ἐξοχὴν μεγάλου ἐλαιῶνας,
χωράφια περὶ βόλια κ' ὠραίους ἀμπελῶνας.
"Ὅλα τὰ ἐλαιόδένδρα σ' τὸν κάμπον τὰ ποτίζου,
ὠραῖα τὰ καλλιεργοῦν καὶ δι' αὐτὸ κερπίζου.
Μέρος τοῦ Ῥίζου δόθηκε σ' αὐτὴν τὴν ἐπαρχίαν.
γιαυτόνο ἐμεγάλωσε ἡ Καίμακαρία.
Ἡ Βιάνο ἡ περίφημος μ' ὅλα της τὰ χωρία,
τώρα ἐπροστέθηκε σ' αὐτὴν τὴν ἐπαρχίαν.
ἔχει χωρία εὐμορφ' ὅποιοι θωρεῖ θαυμάζει,
ταῖς ἰδιοκτησίαις των πολὺ ταῖς κάμνει χάρι.
Κερί καὶ μέλι καὶ τυρὶ τὰ ἐλαιόλαδά του.
εἰν' τὰ περιφημότερα σ' τὰ εἰσοδήματά του.
Ἡ θέρμη ἐθασάνιζεν αὐτὴν τὴν ἐπαρχίαν,
μὰ τώρα ἐκαθάρισε ἀπ' τὴν ἀκαθαρσίαν.
Κρασί καλὸ κ' ἀμύγδαλο ὀλίγο πρᾶγμα κάμνει,
τῆς ἐπαρχίας τὸν λαὸν ὅλον τὸν ἐπροσθάνει.
Ἡ πόλις Ἱεράπετρας μαζὴ μὲ τὰ χωριά της,
καὶ μὲ τὴν Βιάνο πλήθεικεν ἡ ὠραιότητά της.
Ἄντικρυ σ' τὴν Ἱεράπετραν εἶν' ἓνα ζερονῆσι,
ἔρημο κ' ἀκατοίκητο τὸ ἔκαμεν ἡ φύσις.
Μὰ εἶναι πολὺ θρεπτικὸν τὰ ζῶά των παχύνει,
ἀδύνατα τὰ παγ' ἐκεῖ πολὺ παχιά τὰ πέρνει.

ΠΕΡΙ ΣΙΤΕΙΑΣ.

Καιρός είναι νὰ εἰπωμεν τώρα γιὰ τὴν Στεία,
ποῦ ἔχει εὐμορφα χωρὶά ὠραῖα ἐπαρχία.
Τὸ ἐπαρχεῖον ἔγεινε σ' τῆς Στείας τὸ λιμάνι,
ἐκεῖ καὶ τὸ ἐμπόριον διὰ θαλάσσης κάμνει.
Ἐκτίσαν μαγαζιά πολλά ἐκεῖ σ' τὴν παραλία,
ἐκτίσαν καὶ συμβούλια καὶ τὴν καίμακκρία.
Χάρας πολλάς εὐρίσκονται σ' αὐτὴν τὴν ἐπαρχία,
ἀέρα ἔχει καθαρὸν νερὰ καλὰ καὶ κοψά.
Ἐξάγει ἐλαιόλαδον κρασί κερὶ καὶ μέλι,
ζῶα πολλὰ γιὰ κασαπικὰ εὐρίσκει ὅποιοις θέλει.
Ἡ Στεία εἶναι εὐμορφη χωρὶά χει παινεμένα,
κ' ἄλλα τὰ εἰσοδήματα ποῦ ἐγάνει ναι κλεγμένα.
Τυρὶ πολὺ καὶ εὐμορφον μυζήθρα ποῦ μυρίζει,
τ' ἀπιδία της εἶναι καλὰ τὸ στάρι της ἀξίζει
καὶ τέλος πάντων βρίσκεται εὐμορφοστολισμένα,
μὲ περιβόλια καὶ νερὰ εἶν' καλοφυτευμένα.
Ἐχει σχολεῖα εὐμορφα καὶ τὰ παιδιὰ σπουδάζουν,
οἱ γεωργοὶ εὐχαριστοῦν καὶ τὸν Θεὸν δοξάζουν.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΕΔΙΑΔΟΣ, ΓΔΗΣ

ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΥΟ ΟΜΑΔΩΝ

Ἐξ ὄλων τῶν ἐπαρχιῶν ἄλλοῦ ποθὲς δὲν εἶδα,
κάμπον ὠραῖον καὶ εὐμορφον σὰν τὴν πλουσίαν ὕδα.
Εἶναι ὠραῖα πεδιάς τὴν ὀνομάζουν ὕδην,
σ' τοὺς πρόποδας ψηλοῦ βουνοῦ δίπλα σ' τὸν ψηλο-
ρίτην.
Γύρου τριγύρου μὲ νερὰ εἶν' περικυκλωμένα.
καὶ μὲ βουνὰ ὀλόγυρα εἶν' περιτυχημένα.

Ἐκεῖ εὐρίσκεται ὡς λέν καὶ τοῦ Διὸς ἡ τάφος,
μυθολογοῦν οἱ παλαιοὶ παινέειν αὐτὸ τὸ σκάφος.
Ἐάν ὑπῆρχον γεωργοὶ ὄλο αὐτὸ νὰ σπέρνουν,
τὴν Κρήτην ὅλην ἔφθανε καρπὸν διὰ νὰ πέρνουν.
Ἄσπερον τοῦ ὄμαλός ἐστὶν ἀπὸ τὸν ὄπισθεν,
ὅτι τὸ Σέλιον ἀνατολικά κατὰ τὸν ὄμιλον.
Εἶν ἕνας κάμπος εὐμορφος ὄρατον καρπὸν ἔχει,
τὴν θέσιν κείνην, φίλοι μου, πολὺ τὴν κάμνω χάρι.
Γύρου τριγύρου τὰ βουνὰ ζῶα ἐκεῖ βοσκίζου.
καὶ οἱ βοσκοὶ εἰς τὰ βουνὰ ἐκεῖνα τριγυρίζου.
Καὶ ἄλλος ἕνας ὄμαλός ἐστὶν Βιάνο ἀπὸ πάνω,
κάμπος ὄρατος καὶ εὐμορφος δὲν λέγω παραπάνω.
Σπέρνουν καὶ ἔχουσιν καρπὸν ὄρατον ὅπως λέγου,
καὶ ζῶα ἔχουσιν πολλὰ μητάτα καὶ τ' ἀρμέγου.
Ἐχει μεγάλη εὐμορφὴ καὶ χόρτο ποῦ παχύνει,
τὸ γάλα τούτων τῶν ὄζων τὸν ἄνθρωπον εὐραίνει.
Τυρὶ ὄρατος γίνεται καὶ εἰς τὰ τρία μέρη,
ὅτι τὴν ὕδα καὶ εἰς τοὺς ὄμαλους ποῦ κάνουνε κασέρι.
Τὸ ὄρατιότατον τυρὶ ἀποῦ ἐστὶν Κρήτη ἔχεται,
εἶναι ἐπὶ τὰ τρία μέρη αὐτὰ τὰ ἄλλα ὑπερβαίνει.

Ἄς παύσω τὰ παινέματα καὶ τὴν πολυλογία,
διότι ἐκουράσθηκα σ' αὐτὴν τὴν ἐργασία.
Οἱ ἀναγνώσται θὰ ἰδοῦν θὰ μὲ κατηγορήσουν,
τὴν ἄτακτόν μου σύνταξιν θὰ δοῦν καὶ θὰ ἀπερῶ-
σουν.

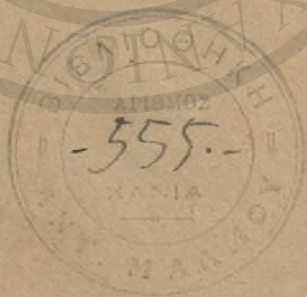
Ἄλλὰ θάρῶ ἀγράμματος δὲν εἶν' ἐμποδισμένος,
πῶς ἐπαινεῖ τὸν τόπον του εἶναι συγχωρημένος.

Κ' ἐγὼ πῶς ἀπεφάσισα νὰ κακοστιχουργήσω,
ἤθελησα τὸν τοπον μου νὰ τὸν εὐχαριστήσω.

Καὶ ἐπειδὴ τὰ ἔμαθα λίγα τὰ γράμματά μου,
συγχώρησιν ξανά ζητῶ διὰ τὰ σφάλματά μου.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ Γ. ΖΑΝΟΥΔΑΚΗΣ

ΤΕΛΟΣ.

Τυπᾶται γρ. 8.

